

// REFERAT

Møte i brukerutvalget i NAV Hjelpemidler og tilrettelegging

Møtedato: 28.5.2024

Deltakere: Liv Welde Johansen (NAV), Heidi Sørli-Rogne (FFO), Jan Joakimsen (FFO), Håvard Ravn Ottesen (SAFO), Stian Innerdal (FFO), Marie Kristin Tønder Dahlskjær og Emilie Duane Nordskog (Unge funksjonshemmede), Beate Lilleberg og Kristin M. Bye (NAV)
Vara: Elin Langdahl (SAFO)

Forfall: Kristian Lian (SAFO), Andreas Henden (FFO), Lise Connely (FFO) og Hilde A. Bergersen (FFO)

Referent: Kristin M. Bye

Sak 1: **Brukerinvolvering i anbudsprosesser**

Dette er en oppfølgingssak fra møte 23.5.23 (sak 4).

Det ønskes mer innsikt og informasjon i anbudsprosesser i NAV. Da spesielt berøre hvordan brukerinvolvering håndteres og ha dialog rundt anbudsprosessen og innovasjon.

Saken utsettes til neste brukerutvalgsmøte.

Sak 2: **Informasjon fra DigiHot**

Fast informasjonspunkt på hvert brukerutvalgsmøte

Brukerutvalget ønsket svar på følgende fra DigiHoT: Hva er fremdriften for ikke myndige og personer som er under vergemål for å få oversikt over utleverte hjelpemidler?

DigiHot orienterer om at det er et eget team i NAV som jobber med innsyn for verger og foreldre til mindreårige barn for alle NAVs løsninger. Så langt er det prioritert å utvikle en løsning for verger. NAV Hjelpemidler og tilrettelegging og DigiHoT har ikke hatt mulighet til å påvirke prioriteringene. Vergeløsning er nå klar, men det viser seg at DigiHoT også må utvikle funksjonalitet i sine løsninger for at verger skal få innsyn i status i sak og hjelpemiddeloversikten. Dette ble DigiHoT først klar over ifm. spørsmålet fra brukerutvalget, og de jobber nå med å finne ut hvor krevende det vil være å få dette på plass.

Brukerorganisasjonene fremhevet hvor viktig det er at foreldre får oversikt over hjelpemiddelsakene til sine barn. DigiHoT er enig, og gjør nye fremstøt ovenfor

// REFERAT

nevnte team for å sikre at de ser verdien av at en løsning som muliggjør dette kommer på plass.

Når det gjelder deling av data mellom NAV og kommune er det testet ut hvordan dette kan gjøres på trygg måte rent datateknisk. Det som i størst grad hindrer deling av persondata nå er at man ikke har fått bekreftet at man har sikker lovhjemmel for å gjøre dette. DigiHoT gjør imidlertid endringer i den digitale søknaden som gjør at kommunal formidler kan få oversikt over hvilke hjelpemidler innbygger har i samme kategori som det søkes om. Parallelt med dette jobbes det med å få det juridiske på plass for å kunne dele mer data med kommunen.

DigiHoT viste også digital løsning for hvordan kommunen kan melde inn hastesaker. NAV Hjelpemiddelsentral Vestland Bergen og NAV Hjelpemiddelsentral Trøndelag er piloter for utprøving av denne løsningen. På bakgrunn av tilbakemeldinger vil løsningen kunne endres før den lanseres nasjonalt.

Sak 3: Informasjon – Innovasjonsarena Agder

Det ble ikke tid til å ta denne saken i møte. NAV utarbeider skriftlig informasjon (se under saker som svares ut skriftlig i referatet)

Sak 4: Virksomhetsplan 2024

NAV informerer om Mål og disponeringsbrev (MD) og om prosessen med egen Virksomhetsplan (VPL).

NAV viser presentasjon over styrende dokumenter (sak 4, vedlegg 1). Dette er prosesser det jobbes med kontinuerlig gjennom hele året. Virksomhetsplan er et levende dokument og det er ønsket innspill fra brukerrepresentantene.

Saken følges opp på neste brukerutvalgsmøte.

Sak 5: NAVs krav til nødstrøm på dørpumper

NAV stiller krav om nødstrøm til dørpumper som er installert av NAV. Dette gir en kostnad for den enkelte på rundt 4000,-. SAFO/NHF etterspør om det er mulig å søke om å unntas denne kostnaden for personer med svak betalingsevne?

NAV informerer om at nødstrøm sørger for at dører med dørautomatikk lar seg åpne ved strømbrudd (for eksempel ved brann). Nødstrøm et viktig tiltak for å evakuere alle personer i et bygg. Det er direktoratet for byggkvalitet gjennom forskrift til Plan og bygningsloven som krever at det skal være nødstrøm. NAV har ikke myndighet til å gi dispensasjon fra Plan og bygningsloven.

Den enkelte innbygger kan søke kommunen om midler til å dekke utgifter gjennom Tilskudd til tilpasning. Det er Husbanken som tildeler kommunen tilskuddsmidlene.

Les mer på nettsiden [Kunnskapsbanken.net](https://kunnskapsbanken.net) - dører og dørautomatikk

// REFERAT

Brukerorganisasjonene mener at kostnaden innebærer en ekstra belastning og dette oppleves som utfordrende for personer med nedsatt funksjonsevne. Det etterspørres om NAV har oversikt over hvor mange nyinstallasjoner det er pr. år fra de fem siste årene (2018 – 2023/24). NAV sjekker om dette er tallmateriale vi kan innhente.

Sak 6: Aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år og krav til egeninnsats

FFO ønsker en orientering om hvordan NAV Hjelpemidler og tilrettelegging følger opp den nye trygderettskjennelsen for aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år (avsagt 1. mars 2024) hvor det fremgår endring knyttet til kravet om egeninnsats.

I rundskrivet til ordningen med AKT26 (over 26 år) står det under Til § 2 Definisjon, 3. avsnitt følgende: «Aktivitetshjelpemidlet skal direkte avhjelpe en funksjonsnedsettelse slik at bruker skal kunne delta i ønsket fysisk aktivitet. Det må ikke stilles for strenge krav til brukers egeninnsats. Det avgjørende er at hjelpemiddelet gjør bruker i stand til å delta i fritidsaktiviteter eller organiserte aktiviteter, som sport eller idrett».

Dette med egeninnsats har i Trygderettskjennelse 20/00171 blitt tolket sånn at det må foreligge noe egeninnsats. Det står i kjennelsen at da vedkommende «ikke bidro med noen form for egeninnsats i forbindelse med syklingen var behovet ikke omfattet av ordningen med aktivitetshjelpemidler». I Trygderettskjennelse 22/02984 satte Trygderetten den tidligere kjennelsen til side, de finner ikke å kunne tillegge den tidligere kjennelsen avgjørende vekt. Det står blant annet «Det springende punkt i saken synes å være om det er avgjørende om den ankende part faktisk bidrar fysisk med en form for egeninnsats i forhold til fremdriften av sykkelen. Slik denne rett ser det, kan man ikke lese et slikt absolutt krav verken i lov- eller forskriftstekst». Det står også at «retten er av den oppfatning at det er underordnet at den ankende part ikke selv kan bidra til fremdrift av hjelpemidlet».

NAV informerer om at de deler relevante trygderettskjennelser med andre saksbehandlere i resultatområdet, sammen med nasjonal praksis og vedtak fra klageinstansen. I de tilfeller der trygderetten avsier kjennelser som avviker fra rundskriv og etablert praksis er det AV - direktoratet som vurderer om kjennelsen skal ha prinsipiell betydning. AV - direktoratet ser nå på kjennelsen det vises til, og vi avventer deres vurdering av om kjennelsen vil få betydning for dagens praksis.

Brukerorganisasjonene påpeker at det er en utfordring for foreldre med funksjonsnedsettelse å delta sammen med egne barn på aktiviteter da de ikke har samme tilgang på aktivitetshjelpemidler (over 26 år), og vil fortsette å sette saken på dagsorden hos politikere.

Sak 7: Resirkulering og gjenbruk av biler gruppe 2

Dette er en oppfølgingssak fra møte 21.11.23 (Sak 4). Dette gjelder gjenbruk av biler i gruppe 2 og betaling av egenandel. NAV ser at for noen brukere kan det bli kort

// REFERAT

brukstid på bilen før gjenanskaffelse og det vil påvirke hyppigheten på betaling av egenandel.

NAV informerer om at det er et lite antall biler som gjenbrukes av NAV. Dersom NAV endrer praksis for hva som anses å være en gjenbrukbar bil, det vil si hever grensen når det gjelder bilens alder og kilometerstand utover biler som er eldre og har gått mer enn 40.000 km, vil andelen biler NAV kan gjenbruke øke.

Når det gis stønad til bil må stønadmottakeren betale en egenandel som behovsprøves opp mot inntekt. Egenandelen påvirkes ikke av bilens alder. Ettersom bilens brukstid starter å løpe ved første gangs registrering, betyr det at egenandelen blir fordelt over færre år for en stønadmottaker som får en tidligere trygdefinansiert bil sammenlignet med en stønadmottaker som får en ny bil. Dersom NAV endrer praksis for hva som anses som gjenbrukbar bil, bør også bilstønadsforskriften § 9 endres slik at egenandelen reduseres forholdsmessig ut fra antall gjenstående år med brukstid på tidspunktet for utlevering.

NAV har derfor foreslått overfor departementet følgende ny § 9 fjerde ledd:
Ved beregning av stønad til tidligere trygdefinansiert kjøretøy i gruppe 2 skal egenandelen reduseres forholdsmessig ut fra kjøretøyets resterende brukstid.

Sak 8: Prosess ny bilavtale

SAFO ønsker en orientering om hva som skjer når dagens avtale utgår i oktober.

NAV sier de nylig har startet opp arbeid med anskaffelse av nye biler. Pr. dd. kjenner vi ikke til andre bilmodeller som er aktuell for brukergruppen. Dagens avtale vil derfor bli forlenget frem til 01.11.25. Dersom det finnes aktuelle biler som møter brukers behov og det ikke er mulighet for å finne dette på dagens avtale, åpner avtalen for at biler kan kjøpes utenfor avtale.

Sak 9: Tilgang til brukt/resirkulert bil

Biler utlevert kan av uheldige årsaker være utilgjengelig for bruk (f.eks. verksted pga. kollisjon eller havari av bil). Leveringstid på enkelte deler kan være svært lang og innbygger med behov vil kunne bli isolert. TT kort er i enkelte fylker ikke mulig pga. fylkeskommunale regler. SAFO etterspør om det finnes mulighet for å lease f.eks. påsitterbil som er innlevert?

NAV har i utgangspunktet ikke et lager med brukte kjøretøy, da disse enten går til gjenbruk eller blir solgt på auksjon. SAFO etterspør om kjøretøy kan leies ut ved behov før de ble solgt på auksjon? NAV skal se på saken.

Sak 10: Ombygging av biler

SAFO/NHF ønsker informasjon om prosessen knyttet til ombygging av biler. I februar ble alle søknader og utprøvinger på bil for personer som sitter i egen rullestol mens de kjører, satt på vent i påvente av avklaring om lovligheten av ombyggingen fra Statens Vegvesen (SVV). Nå er det etablert en utvidet overgangsordning, men er vi sikre på at dette ikke ender opp i en ny stans?

// REFERAT

SVV ved Kjell-Erik Stensby forteller at bakgrunnen for innstramming i tolkningen av regelverk er avgjørelse i klagesak. Klagen omfattet kjøretøy som ble fremvist ved Ålesund trafikkstasjon med negativt vedtak som resultat. Begrunnelsen for avslaget var for dårlig dokumentasjon av inngrep/ending av karosseriet (B-stolpen). Klagen ble behandlet av Vegdirektoratet (VD) med stadfestelse av underinstansens vedtak som resultat.

Selv om klagen var isolert til ett kjøretøy er det likevel vurderinger VD gjorde som tilsier at man generelt må se på regelverket og praktiseringen av dette. Som et resultat ble det gjort en innstramming av tolkningen av inngrep i B-stolpe og airbag-utkobling og hvordan dette skal dokumenteres. I forbindelse med innstramming ble det også gitt en overgangsperiode for de kjøretøyene som var bestilt før 7. mars. Etter innspill fra og videre dialog med ombyggerbransjen ble overgangsordningen utvidet til å gjelde inntil videre. «Inntil videre» skal forstås slik at den gjelder til alternativt regelverk er etablert og tredd i kraft. Statens vegvesen har satt i gang arbeidet med å utarbeide alternativt regelverk, men kan dessverre ikke angi noe tidspunkt for når dette arbeidet er ferdigstilt.

Brukerorganisasjonene etterspør hensiktsmessige løsninger for innbyggere med behov og etterspør mer kunnskap, f.eks. knyttet til andre som bygger om biler. SVV sier at ulykkesstatistikken ikke er overrepresentert for denne type biler. En utfordring er også at bilene blir mer og mer digitale, dvs. det er økende sårbarhet knyttet til systemet. Leverandørene av bilene oppleves svært lite villige til å gjøre noe med dette. Når det gjelder andre som bygger om biler så har bl.a. campingbiler andre regler de skal forholde seg til. Utrykningskjøretøy har en egen nasjonal forskrift og ambulanser har også egne regelverk i EU.

Sak 11: Koding av førerkort

SAFO/NHF opplever at det er ulik praksis på de ulike bilsentrene og regionene til SVV på når det kreves ny kjørevurdering eller tilpasningsprøve. Så lenge ny bil ikke har annerledes utstyr eller det er endring i helsetilstand, bør ikke det ikke kreve kjørevurdering eller tilpasningsprøve. Kravet om kjørevurdering eller tilpasningsprøve oppleves unødig, og at det er forskjeller om man må møte på trafikkstasjon eller få sensor hjemme til deg. SAFO/FFO ønsker en orientering på hvordan dette fungerer.

Statens vegvesen ved Terje Olav Hafell og Cathrine Håheim gjennomgikk hovedtrekkene i reglene for kjørevurdering og kjøretøytilpassing.

Utgangspunktet er at man kjører på dispensasjon når man har førerlighetsvekkelse og førertilpasset kjøretøy.

Ved endring i den medisinske tilstanden er kjørevurdering aktuelt. Når bruker får ny bil med kjøreteknisk utstyr kan eksempelvis utstyret være noe forskjellig fra tidligere utstyr og sensor vurderer om det skal gjennomføres en kjøretøytilpassing hos SVV.

// REFERAT

Sensor vil her kunne være med å trygge bruker ved at man ser om bruker håndterer utstyret godt i trafikken.

Brukerorganisasjonene erfarer at det er ulik praksis på ulike trafikkstasjoner og etterspør hva som kan gjøres for å unngå dette. SVV takker for innspillet og vil i etterutdanningene bruke disse tilbakemeldingene for å belyse problemstillingen. Brukerorganisasjonene er interessert i å overvære dette opplegget, noe SVV ønsker velkommen. SVV vil sende informasjon om dette til brukerutvalget.

Sak 12: Eventuelt

- **Digitalisering av skjema**

Norges blindforbund påpeker at digitalisering av skjema for timeregistrering for Lese og sekretærhjelp bør prioriteres slik at bruker selv kan gjøre dette. Dette gjelder også brukerplassordningen.

NAV informerer om at dette er på prioriteringslisten.

- **Statistikk**

Norges blindforbund ønsker en orientering om hvordan NAV Hjelpemidler og tilrettelegging organiserer arbeidet og jobber med statistikkområdet. Mer spesifikt om hvem, hva og planer fremover. Dette settes opp som informasjonspunkt til neste brukerutvalgsmøte.

- **Samarbeid om komplekse saker som gjelder barn, bevegelse, bil og bolig**

NAV orienterer om at de har mange fagområder på hjelpemiddelsentralene som møter barn og unge med utfordringer og deres familier. Sammen skal hjelpemiddelområdet finne løsninger til beste for disse. Det er viktig at NAV Hjelpemiddelsentral opptrer enhetlig og koordinert, og i den forbindelse ble det gjennomført tverrfaglig digital stopp hvor vi samlet alle fagområdene som jobber på bevegelsesområdet med barn, med boligtilrettelegging eller bilområdet. Ca 80 personer deltok. Tverrfaglig samarbeid, dialog, erfaringsutveksling og deling på tvers av hjelpemiddelsentraler og fagområder er viktig for at vi sammen skal tilby rask og fleksibel bistand til barn/unge og deres foreldre, samt kommunen.

Saker som svares ut skriftlig:

- **Status funksjonsassistanse og forslag til revidert nasjonalbudsjett**

SAFO og FFO ønsker mer informasjon om status på funksjonsassistanseordningen knyttet til forslag om ekstrabevilgninger til ordningen i revidert nasjonalbudsjett. Det etterspørres en orientering om prosessen opp mot direktorat og departement.

NAV viser til sak 1 i referat fra 21.11.2023 hvor Karen Louise Nærø orienterte brukerutvalget om ordningen.

// REFERAT

Styringsenheten i NAV Hjelpemidler og tilrettelegging har jevnlig oppfølgingsmøter med NAV HMS Møre og Romsdal som administrerer ordningen (4 stk i løpet av året). Den økonomiske rammen til funksjonsassistentordningen er fast punkt på oppfølgingsmøtene.

På oppfølgingsmøte 17. april 2024, informerte NAV HMS Møre og Romsdal at rammen for 2024 ser ut til å være tilstrekkelig for nåværende og framtidige antatt søkere. NAV HMS Møre og Romsdal har hatt dialog med departementet vedrørende rammen for 2025, og denne er nå meldt inn (fristen var utgangen av mars 2024). Det vil gjennomføres en orientering om oppfølging av funksjonsassistentordningen til egne ansatte i løpet av september 2024.

Referat fra oppfølgingsmøtene er tilgjengelig i websak+ på saksnr. 24/759 - Referat oppfølging funksjonsassistent ordningen 170424.

- **Able gaming - utgifter til spesialutstyr til voksne over 26 år**

Dette er en oppfølgingssak fra brukerutvalgsmøte 13.2.2024 (Sak 10). SAFO/NHF etterspør om det vil tilrettelegges for utlån av hjelpemidler for tilpasset kontroll av spillkonsoller / PC mv for voksne over 26 år for å delta i arbeid eller utdanning?

AV-direktoratet har vurdert om stønad til spesialutstyr til spill og gaming i noen tilfeller kan være en rettighet etter § 10-5 for å delta i arbeidslivet eller utdanning på bakgrunn av innsikt i case fra funksjonshemmedes organisasjoner og dialog med praksisfeltet på hjelpemiddelområdet.

AV-direktoratet vurderer at dagens praksis ved hjelpemiddelsentralene er i tråd med lovgivers intensjon. Formålet med aktiviteten er det avgjørende her, slik at spesialutstyr til gaming/dataspill noen ganger dekkes, andre ganger ikke.

Dersom utgifter til spesialutstyr, hvor formålet er gaming, skal dekkes for voksne over 26 år i dagliglivet (§10-6), altså utenfor utdanning arbeidsliv (§10-5), er det nødvendig med forskriftsendring. Bakgrunnen for dette er at for personer under 26 år er det innført en særskilt ordning for trening, stimulering og aktivisering, hvor det er en utvidet forståelse av dagliglivsbegrepet. Utstyr til gaming/dataspill faller inn under denne ordningen, ref. begrepene «stimulering og aktivisering». En tilsvarende utvidelse av dagliglivsbegrepet er ikke gjort for voksne over 26 år.

Dersom spesialutviklet utstyr til gaming/dataspill er nødvendig for å delta i utdanning eller arbeid, kan dette dekkes dersom dette ikke er utsyr som faller inn under utdanningsinstitusjonenes eller arbeidsstedets tilretteleggingsplikt. Dette blir en vurdering fra sak til sak.

Ordningen med aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år gjelder deltakelse i fysisk aktivitet.

// REFERAT

Dersom brukerorganisasjonene ønsker å utfordre dette, er vår anbefaling at de henvender seg til departementet med sine synspunkt. Det kan da være aktuelt med en nærmere beskrivelse og utvidelse av dagliglivsbegrepet i forskrift, eventuelt at gaming kan inngå som en aktivitet i ordningen for aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år.

- **Informasjon – Innovasjonsarena Agder (sak 3)**

NAV informerer om at utfordringsbildet for årene framover viser en tydelig trend der det vil være et økende gap mellom ressurser og behov. Det er i hovedsak tre ulike spor vi må følge for å møte denne utfordringen: Gjennom å øke effektiviteten (jobbe smartere, digitalisere m.m.) og gjennom å innovere tjenestene og tjenesteleveransen (digital transformasjon) og ved å styrke tidlig innsats og forebygging i tjenestene.

I innovasjonsarena Agder arbeider NAV etter disse fire sporene gjennom følgende prosjekter:

1. **Prosjekt Samhandling i Region Kristiansand.**

Prosjektet tar utgangspunkt i innbyggers behov for gode, koordinerte og enhetlige tjenester der vi reelt må samhandle og oppleves som ett tjenestesystem (kommunen og hjelpemiddelsentralen). Formålet er både å gi tjenesteopplevelser i samsvar med målbildet vårt, å øke effektiviteten i verdikjeden, dreie ressurser over til å forsterke den forebyggende innsatsen og for å utvikle tjenestene som yter i fellesskap.

2. **Prosjekt Effektiv Transport.** Her tester vi ut mulighetene for bedre utnyttelse av eksisterende transport. Dette skal vi få til ved at vi i større grad kan levere uavhengig av faste transportavtaler/-tidspunkter og ved at vi kan legge til rette for økt grad av selvbetjening for transportør og evt. innbygger selv 24/7. I prosjektet tester vi og videreutvikler en digital løsning/app. Denne løsningen fungerer som et nav som gir oversikt over alle transportører, kjørerruter m.m. i sanntid, og som gir oss oversikt og muligheter for å inngå raske avtaler for medtransport på allerede planlagte kjørerruter. Prosjektet er finansiert med 1 mill. Fra Nordisk Ministerråd, og foregår gjennom hele 2024. For tida foregår det testing i liten skala og vi håper å kunne utvide testene suksessivt utover året. Vi vil gjøre en sluttevaluering med rapport før jul

3. **Direktelevering av hjelpemidler.** Vi arbeider for tiden med å se på muligheten for å kunne teste ut direktelevering som ett av flere alternativer for å kunne levere bedre til en lavere kostnad. Foreløpig er dette ikke konkretisert i noe prosjekt.

4. **GoTo LiveLens.** Go To Live Lens er et verktøy til bruk til digital samhandling og fjernsupport mellom to parter 1:1. Vi tester ut løsningen og funksjonaliteten i alle kommunene i Agder

// REFERAT

Neste brukerutvalgsmøte er 24. september 2024 fra kl. 10.00 – 14.00